

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében történő végrehajtásáról szóló 2004/113/EK irányelv alkalmazása a gyakorlatban

Szerzők: dr. Duró Edit és dr. Kálmánczi Antal

Debrecen, 2017. június 6.

I. Bevezetés

Cikkünk témáját a 2013. október hó 21-22. napján Theszalonikiben, valamint 2016. április hó 25-26. napján Trierben megtartott EU Gender Equality Law (Nemek közötti egyenlőségre vonatkozó Európai Unió jog) Szeminárium szolgáltatta. Tanulmányunk elsődlegesen Vassilis Karydis¹ (a Peloponnese-i Egyetem professzora, görög ombudsman helyettes) valamint Nathalie Wuiame² (a Rennes-i Egyetem oktatója) előadásain, az Európai Unió jogán, valamint az Európai Unió Bíróságának esetjogán alapul.

Témaválasztásunk azért esett a termékek és szolgáltatások körében megvalósuló, nem alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmára, és azon belül is kifejezetten a 2004/113/EK irányelv (a továbbiakban: irányelv) vizsgálatára, mivel a nem alapuló hátrányos megkülönböztetés hagyományos területein túl igen kevés szó esik arról, hogy a nem alapuló diszkrimináció a termékekhez, illetve a szolgáltatásokhoz való hozzáférés során sem megengedett.

A tilalommal ellentétében azonban számos esetben tapasztalhatjuk, hogy ugyanazért a termékért, illetve szolgáltatásért a nőknek többet kell fizetniük, mint a férfiaknak. Így például sokunknak fel sem tűnik az ún. „pink tex” jelenség sem, azaz hogy számos női termék ára magasabb a férfiakkal szánt termékek áránál.³

Cikkünkben a nem alapuló hátrányos megkülönböztetés, valamint az irányelv elfogadásának indoklására vonatkozó történeti kitekintőt követően bemutatjuk az irányelv általános rendelkezéseit, majd részletezzük, mely esetekben lehetséges mégis a nem alapuló eltérő

¹Vassilis Karydis: Equal treatment and prohibition of discrimination between men and women in regard of access to goods and service, ERA Seminar on EU Gender Equality Law, 2013. október 21-22. Theszaloniki

²Nathalie Wuiame: Directive 2004/113/EC, Equal treatment goods and service, ERA Seminar on EU Gender Equality Law, 2016. április 25-26. Trier

³A jelenség Magyarországon is megfigyelhető, Rencz Flóra kutatása alapján elmondhatjuk, hogy 234 vizsgált kozmetikai termékből a női termékek 101 alkalommal (43,2%) voltak drágábbak a férfiakénál, és a női kozmetikumok átlagára 5.422 forint volt, míg a férfi kozmetikumoké ezzel szemben átlagosan 4.728 forint volt.

bánásmód alkalmazása, és ezen belül is az irányelv által kiemelten szabályozott biztosítási szerződésekre vonatkozó szabályokra és azok gyakorlati problémáira térünk ki.

2. Történeti kitekintés

Általánosságban elmondhatjuk, hogy a nők és férfiak közötti egyenlőség az Európai Unió (korábban: Közösség) egyik kiemelt alapelve. Már az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 2. cikke megállapította, hogy ezen egyenlőség előmozdítása a Közösség egyik legfontosabb feladata. Hasonlóképpen, a Szerződés 3. cikkének (2) bekezdése előírta, hogy a Közösségnek minden tevékenysége során törekednie kell az egyenlőtlenségek kiküszöbölésére, valamint a nők és férfiak közötti egyenlőség előmozdítására. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 21. és 23. cikke értelmében tilos a nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetés, és a nők és férfiak közötti egyenlőség minden téren biztosítandó.

A Közösség, majd az Európai Unió számos jogi eszközt fogadott el⁴ a nemek közötti, elsősorban munkaerőpiaci megkülönböztetés megakadályozása és leküzdése érdekében. Ezek a jogi eszközök bizonyították a jogszabályok értékét a megkülönböztetés elleni harcban.

Azonban a nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetés, ideértve a zaklatást és a szexuális zaklatást is, a munkaerőpiacon kívüli területeken is előfordul. Az ilyen megkülönböztetés ugyanis egyaránt ártalmas lehet, valamint az Európai Unió jogalkotás álláspontja szerint akadályozza a nők és férfiak teljes és sikeres beilleszkedését a gazdasági, illetve társadalmi életbe.

A probléma különösen az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása terén figyelhető meg a leginkább. Erre figyelemmel, az Európai Unió a nemi

⁴ Például a 2006/54/EK irányelv a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról, a 2010/41/EU az önálló vállalkozói tevékenységet folytató férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról, a 92/85/EGK irányelv a várandós, a gyermekágyas vagy szoptató munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről.

hovatarozáson alapuló megkülönböztetést ezen a téren is megakadályozandónak és kiküszöbölendőnek tekinti. Az uniós jogalkotó célja tehát az volt az irányelv megalkotásával, hogy a vonatkozó jogszabálynak meg kellene akadályoznia a nemi hovatarozáson alapuló megkülönböztetést az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása terén is.

3. Az irányelv általános rendelkezései

Elmondhatjuk, hogy az irányelv célja tehát az, hogy a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elvének érvényesítését a mindennapi életnek a foglalkoztatáson és a szakmai életen kívüli egyéb területeire is kiterjessze.

Az irányelv kialakítja az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében megnyilvánuló, nemi alapú megkülönböztetés elleni küzdelem köz- és a magánszférára egyaránt alkalmazandó keretrendszerét.

Az irányelv 2. cikkében meghatározza a közvetlen-, illetve közvetett megkülönböztetés, a zaklatás, valamint a szexuális zaklatás fogalmát.⁵

A nemi hovatarozáson alapuló megkülönböztetés megakadályozása érdekében az irányelv vonatkozik tehát mind a közvetlen, mind a közvetett megkülönböztetésre. Külön megjelöli az irányelv, hogy *közvetlen megkülönböztetés* csak az, amikor nemi hovatarozása miatt egy személy kevésbé kedvező bánásmódban részesül, mint egy hasonló helyzetben lévő másik személy. Ennek megfelelően, például, a nők és férfiak közötti, a nők és férfiak eltérő fizikai adottságaiból adódó különbségtétel az egészségügyi szolgáltatások nyújtása terén nem minősül hasonló helyzetnek, így megkülönböztetésnek. *Közvetett megkülönböztetés*nek minősül, ha egy látszólag semleges rendelkezés, feltétel vagy gyakorlat az egyik nemhez tartozó személyeket a másik nemhez tartozó személyekhez képest hátrányosan érint.

⁵ Ezzel kapcsolatban elmondhatjuk, hogy az Uniós jogalkotó az irányelv fogalom meghatározásai során nem tért el a 2006/54/EK irányelv definíciójától.

Az irányelv hatályával összefüggésben elmondhatjuk még, hogy az a nyilvánosság számára a magán- és családi életen kívül felkínált árukra és szolgáltatásokra vonatkozik, függetlenül az érintett személyektől (vagyis a szolgáltatás igénybe vevőjének személyes körülményeitől).⁶

Fontos hangsúlyozni, hogy a megkülönböztetés tilalma olyan személyekre vonatkozik, akik a nyilvánosság számára hozzáférhető és a magán, illetve családi életen kívül eső területeken kínált árukat és szolgáltatásokat biztosítanak, valamint az ilyen vonatkozású ügyletekre terjed ki. Nem vonatkozik azonban a médiatartalomra és hirdetésekre, valamint a köz- vagy magánoktatásra sem.

Az irányelv meghatározza azt is, hogy a nemem alapuló hátrányos megkülönböztetés során mi minősül árunak, illetve szolgáltatásnak.

Áruk alatt az Európai Közösséget létrehozó szerződésnek az áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezései értelmében meghatározottak értendők.

Szolgáltatások alatt pedig ezen szerződés 50. cikke értelmében meghatározottak értendők.

Az irányelv külön rögzíti, hogy minden személy szerződéses szabadsággal rendelkezik, beleértve az ügyletben részt vevő szerződéses fél megválasztásának szabadságát is. Az árut vagy szolgáltatást biztosító személy szerződéses partnerének megválasztását pedig számos szubjektív tényező indokolhatja. Amennyiben azonban a szerződéses fél kiválasztása nem a nemi hovatartozáson alapul, úgy ezen irányelv nem érinti a személyes szabadságot a szerződéses fél megválasztásának tekintetében.

Figyelemmel arra, hogy a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének végrehajtására már számos jogi eszköz létezik a szakmai élet és foglalkoztatás terén, ezért az irányelv nem alkalmazandó ezen területeken. Ugyanez vonatkozik az önálló vállalkozói tevékenységre annyiban,

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=URISERV%3Ac10935> 2016. július 22.-ei állapot.

amennyiben azokat már létező jogi eszközök szabályozzák. Az irányelv csak a magán-, önkéntes és a munkáltatói viszonytól független biztosításra és a nyugdíjakra vonatkozik.⁷

4. A nemen alapuló megkülönböztetés alkalmazhatósága a termékekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférés területén

Az irányelv preambuluma kiemeli, hogy a bánásmódban megmutatkozó különbségek kizárólag azon esetben fogadhatók el, ha azokat törvényes cél igazolja. Ilyen törvényes célnak tekintendő például: a nemi vonatkozású erőszak áldozatainak védelme (például a kizárólag azonos neműek számára fenntartott menedékek létesítése), vagy a magánélet, illetve méltóság oka (például egy személy általi szállásnyújtás saját otthonának egy részében), a nemi egyenlőség, illetve a nők és férfiak érdekeinek előmozdítása (például azonos neműek önkéntes testületei), az egyesülés szabadsága (azonos neműek magánklubjaiban vállalt tagság esetén), valamint sporttevékenységek szervezése (például azonos neműek sporteseményei).

Minden jellegű korlátozásnak azonban megfelelőnek kell lennie és szükségszerűen összhangban kell állnia az Európai Közösségek Bíróságának esetjogából származó követelményekkel.⁸

Fenti követelménynek megfelelően az irányelv 4. cikkének (5) bekezdése akként rendelkezik, hogy az irányelv nem zárja ki az eltérő bánásmód alkalmazását, ha törvényes cél objektíve igazolja az áruk és szolgáltatások tekintetében kizárólag vagy elsősorban az egyik nem tagjainak történő nyújtást, és a cél elérésére irányuló eszközök megfelelőek és szükségesek.

Fentiekből kifolyóan tehát a nemen alapuló eltérő bánásmódnak objektíve igazolhatónak kell lennie, és az arányosság elvének meg kell felelnie, azaz annak a cél elérésére megfelelőek és szükségesek kell lennie.

⁷ Az irányelv (11)-(15) preambuluma.

⁸ Az irányelv (16) preambuluma.

A nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés az áruk és szolgáltatások területén a gyakorlatban leginkább a biztosítási szerződések körében követhető nyomon. Ezen okból kifolyólag az irányelv is külön rendelkezésekben szabályozza a biztosítási szerződések vonatkozásában a nemen alapuló hátrányos megkülönböztetést, és annak esetleges fenntarthatóságát.

Tanulmányunk következő részében így az ezzel kapcsolatos rendelkezésekre, valamint a biztosítási szerződések során fellelhető és tapasztalható problémákra térünk ki.

5. A biztosítási szerződésekre vonatkozó kritériumok

Általánosságban elmondható, hogy a biztosítási szerződéseknél a biztosítási díj és a juttatások meghatározása körében különböző biztosításmatematikai tényezőket használnak. Ezek különböző statisztikai adatokon, többségében a múltban korábban megkövetkezett eseményeken, és bonyolult számításokon alapulnak.⁹

Statisztikai adatok támasztják például alá, hogy a fiatal férfiak esetében az autóbalesetek esélye magasabb, mint a nők és az idősebb férfiak esetében, így az előbbieket által fizetendő biztosítási díj magasabb. Ezzel szemben például az egészségbiztosítás körében a nők jelentenek nagyobb kockázatot.

Mindezekre figyelemmel megállapítható, hogy számos tényező (pl.: kor, nem, betegség fennállása) szerepet játszhat abban, hogy a biztosítási díjak és a juttatások összegének nagysága eltérő női és férfi biztosított esetében.

⁹Cikkünkben nem kívánunk hosszabban ezzel a kérdéssel foglalkozni, annyit azonban megjegyzünk, hogy például a kármértéknél a legkülönbözőbb statisztikai eloszlások fordulhatnak elő, amelyek leírják, hogy a károk mekkora részénél szokott a legkisebb, közepes vagy nagy kárösszeg keletkezni. De ugyanígy a kárgyakoriságra is meg kell találni a megfelelő eloszlást. A kockázati típusú életbiztosításoknál pedig, nagyon hosszú távú halandósági adatokból és demográfiai előrejelzésekből kiindulva becsülik meg a kockázatot.

Elmondható tehát, hogy a nemekre vonatkozó biztosításmatematikai tényezők használata széles körben elterjedt a biztosítás és a kapcsolódó pénzügyi szolgáltatások terén. A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód biztosítása érdekében viszont, a nemnek, mint biztosításmatematikai tényezőnek a használata nem eredményezhet különbségeket az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban. Így az irányelv előírása szerint a tagállami szabályozásnak biztosítani kell, hogy legkésőbb 2007. december 21. után kötött valamennyi új biztosítási szerződésben a biztosítási, illetve azzal kapcsolatos pénzügyi szolgáltatások alkalmazásakor a biztosítási díjak és juttatások számításában a nemi hovatartozás tényezőként történő számbavétele az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban nem eredményez különbséget.

Az valóban lehetséges, hogy a nemek között előfordulhatnak bizonyos eltérések a kockázati csoportokat illetően. Egyes esetekben a nemi hovatartozás csak az egyik, de nem feltétlenül az egyedüli meghatározó tényező a biztosítandó kockázatok értékelésekor.

Az irányelv ezért az ilyen típusú kockázatok biztosítására vonatkozó szerződések esetére a tagállamok számára lehetőséget biztosított arra, hogy mentességet engedélyezzenek az unisex biztosítási díjak és juttatások szabálya alól, amennyiben biztosítani tudják, hogy a kalkulációk alapjául szolgáló biztosításmatematikai és statisztikai adatok megbízhatóak, rendszeresen frissítettek és a nyilvánosság számára hozzáférhetőek. Mentesség kizárólag abban az esetben engedélyezhető, ha a nemzeti jogszabály még nem alkalmazta az unisex szabályt.¹⁰

Az irányelv szerint öt évvel a nemzeti jogba való átültetését követően a tagállamok újra megvizsgálják ezeknek a mentességeknek az indokoltságát, a legfrissebb biztosításmatematikai és statisztikai adatoknak, valamint ezen irányelv nemzeti jogba való átültetése után három évvel készített bizottsági jelentésnek a figyelembevételével.¹¹

¹⁰ Így például a hazai szabályozásban a magánnyugdíjpénztárak esetében már az irányelv hatályba lépését megelőzően az unisex tábla alkalmazása jogszabályban lett előírva.

¹¹ Az irányelv 5. cikkének (2) bekezdése.

Az irányelv továbbá kiemeli, hogy a nőkkel szembeni kevésbé kedvező bánásmódot terhességük vagy anyaságuk okán a nemi hovatartozáson alapuló közvetlen megkülönböztetésnek kell tekinteni és mint ilyet tiltani kell a biztosítási és ahhoz kapcsolódó pénzügyi szolgáltatások terén. A terhesség és anyaság kockázataihoz kapcsolódó költségek ily módon nem terhelhetők kizárólag az egyik nem képviselőire.

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy az irányelv 5. cikkének (2) bekezdése által biztosított mentességgel kapcsolatban azonban az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) a *C-236/09. számú ügyében*¹² (a továbbiakban: Test-Achats ügy) megállapította, hogy ezen rendelkezés 2012. december hó 21. napjától érvénytelen, és ezen időpontot követően a tagállamok kizárólag olyan jogi szabályozást tarthatnak fenn, amelyek megkövetelik a biztosítóktól az unisex biztosítási díjak és juttatások alkalmazását.

A Bíróság álláspontja szerint ugyanis az eltérési lehetőséget 2007. december 21. után öt évvel a Bizottság jelentésének figyelembevételével a tagállamoknak felül kell ugyan vizsgálniuk, de az irányelv nem tartalmaz rendelkezést a különbségek alkalmazásának időtartamára, így az említett lehetőséggel élő tagállamok számára időbeli korlátozás nélkül megengedett, hogy lehetővé tegyék a biztosítók számára ennek az egyenlőtlen bánásmódnak az alkalmazását.

Az ügyvel kapcsolatban a Tanács kifejtette, hogy a női és a férfi biztosítottak helyzete a magánbiztosítás egyes ágazatai keretében nem tekinthetőek hasonlóknak, tekintettel arra, hogy a biztosítók által alkalmazott, a kockázatokat statisztikák alapján kategóriákba soroló technika szempontjából a biztosítási kockázat szintjei a nők és a férfiak esetében eltérőek lehetnek. Érvelése szerint az irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében foglalt lehetőség csak annak lehetővé tételére irányul, hogy a különböző helyzetekre vonatkozóan ne alkalmazzanak egyenlő bánásmódot.

¹² C-236/09. sz. Test-Achats és társai v. Conseil des ministres ügyben (a továbbiakban: Test-Achats ügy) 2011. március hó 1. napján hozott ítélete.

A Bíróság rámutatott, hogy állandó ítélkezési gyakorlata értelmében az egyenlő bánásmód általános elve megköveteli, hogy a hasonló helyzeteket ne kezeljék eltérő módon, és hogy az eltérő helyzeteket ne kezeljék egyenlő módon, kivéve, ha az ilyen bánásmód objektíven igazolható.¹³ E tekintetben kihangsúlyozta a Bíróság, hogy a helyzetek hasonló jellegét főként a szóban forgó különbségtételt létrehozó uniós jogi aktus tárgyának és céljának fényében kell meghatározni és értékelni.¹⁴ A jelen esetben pedig ezt a különbségtételt maga a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése hozza létre.

Kifejtette a Bíróság, vitathatatlan, hogy az irányelv célja a biztosítási szolgáltatások tekintetében az unisex biztosítási díjak és szolgáltatások szabályának az alkalmazása. Az említett irányelv kifejezetten előírja, hogy a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód biztosítása érdekében, a nemnek, mint biztosításmatematikai tényezőnek a használata nem eredményezhet különbségeket az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban. Az irányelv pedig „mentességment” említi a tagállamok azon lehetőségét, hogy az unisex biztosítási díjak és juttatások szabályát ne alkalmazzák. Az irányelv tehát azon az előfeltevésen alapul, hogy a Charta 21. és 23. cikkében előírt, a nők és a férfiak közötti egyenlő bánásmódra vonatkozó elv alkalmazása tekintetében a nők, illetve a férfiak helyzete az általuk kötött szerződésekben szereplő biztosítási díjak és juttatások vonatkozásában hasonló.

Az ilyen rendelkezés, amely az érintett tagállamok számára lehetővé teszi, hogy időbeli korlátok nélkül hatályban tartsák az unisex biztosítási díjak és juttatások szabályától való eltérést, ellentétes a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmódra irányuló, a 2004/113 irányelv által követett cél elérésével, és ellentétes a Charta 21. és 23. cikkével. Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy ezt a rendelkezést a megfelelő átmeneti időszak leteltét követően, azaz 2012. december 21-i hatállyal érvénytelennek kell tekinteni.

¹³ Lásd a C-127/07. sz., Arcelor Atlantique et Lorraine és társai ügyben 2008. december 16-án hozott ítélet 23. pontját

¹⁴ Lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Arcelor Atlantique et Lorraine és társai ügyben hozott ítélet 26. pontját.

Az irányelv 5. cikk (2) bekezdésének 2012. december 21-i hatállyal történő érvénytelenné nyilvánításával összefüggésben a Bizottság iránymutatást fogadott el, melynek célja, hogy megkönnyítse a Test-Achats ügyben hozott ítéletnek való nemzeti szintű megfelelést.¹⁵ Így megjelöli például, hogy mely szerződéseket kell olyan új szerződéses megállapodásoknak tekinteni, amelyek tekintetében az unisex biztosítási díjakat és juttatásokat alkalmazni kell. Mindezen felül az iránymutatás meghatározza, hogy a Test-Achats ügyben hozott ítélet után is megengedett, nemi hovatartozáshoz kapcsolódó gyakorlatokat az élet- és egészségbiztosítás területén, példákul szolgál az olyan, nemi hovatartozáshoz kapcsolódó biztosítási gyakorlatokra vonatkozóan, amelyek összeegyeztethetők az unisex biztosítási díjak és juttatások elvével, és ezért nem fognak változni a Test-Achats ügyben hozott ítélet miatt. Ezek a gyakorlatok nagyon sokfélék, és a biztosítástechnikai tartalmak meghatározásától kezdve egészen a viszontbiztosítási árazásig, a betegbiztosításig vagy a célzott marketingtevékenységig terjednek.

A Test-Achats-ügy utóéleteként elmondhatjuk, annak meghozatala nem jelenti automatikusan azt, hogy a nők mindig a férfiakkal azonos mértékű gépjármű-biztosítási díjat fognak fizetni. Ennek megfelelően egyes ügyfélkategóriák számára a biztosítások árai rövid távon nőhetnek vagy csökkenhetnek majd, ám idővel valószínűleg kiegyenlítődnek.

Jelenleg egy gondos, fiatal férfi autóvezető pusztán azért fizet többet a gépjármű-biztosításért, mert férfi. Az ítélet értelmében a biztosítók a továbbiakban nem alkalmazhatják a nemi hovatartozást az egyének díjai közötti különbségeket igazoló, egyetlen meghatározó kockázati tényezőként. A gondos autóvezetők által fizetett díjak azonban az egyéni vezetési magatartás alapján továbbra is csökkenni fognak, a férfiak és nők esetében egyaránt. Az ítélet más jogszerű kockázatértékelő tényezők (például életkor, egészségügyi állapot) alkalmazását nem érinti, és az ár továbbra is tükrözni fogja a kockázatot. A nemi hovatartozás legalább három fő termékkategóriában meghatározó kockázatértékelő tényező: gépjármű-biztosítás, életbiztosítás/életjáradék és a magán betegbiztosítás.

¹⁵ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:52012XC0113\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:52012XC0113(01)) 2016. július 22.-ei állapot.

Az unisex árazás irányába történő átmenetnek valószínűleg mindhárom kategóriában következményei lesznek az egyes férfiak és nők biztosítási díjai és/vagy juttatásai szintjén. A díjak - az érintett terméktől függően - meghatározott fogyasztói kategóriák esetében emelkedhetnek, illetve csökkenhetnek.

A biztosítási ágazatban erős a verseny és nagyfokú az innováció. Az ágazatnak képesnek kell lennie e kiigazítások megtételére, valamint arra, hogy a nemi hovatartozástól független, vonzó termékeket kínáljon a fogyasztóknak, az általános árszint indokolatlan befolyásolása nélkül. Az unisex árazásból eredő árcsökkenéseket ugyanolyan következetesen érvényesíteni kell a fogyasztókkal szemben, mint az áremeléseket.¹⁶

¹⁶http://www.biztositasiszemle.hu/cikk/nemzetkozhirek/eu/unisex_arazas_sok_kerdesre_valasz_erkezett.863.html és http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1430_hu.htm2016. augusztus 12.-ei állapot.

Felhasznált irodalomjegyzék:

1. Nathalie Wuiame: Directive 2004/113/EC, Equal treatment goods and service, ERA Seminar on EU Gender Equality Law, 2016. április 25-26. Trier
2. Vassilis Karydis: Equal treatment and prohibition of discrimination between men and women in regard of access to goods and service, ERA Seminar on EU Gender Equality Law, 2013. október 21-22. Thessaloniki
3. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1430_hu.htm 2016. augusztus 12.-ei állapot.
4. [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:52012XC0113\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:52012XC0113(01)) 2016. július 22.-ei állapot.
5. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=URISERV%3Ac10935> 2016. július 22.-ei állapot.

Felhasznált jogszabályok és jogesetek jegyzéke:

A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében történő végrehajtásáról szóló 2004/113/EK irányelv,

a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló 2006/54/EK irányelv,

az önálló vállalkozói tevékenységet folytató férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló a 2010/41/EU irányelv,

a várandós, a gyermekágyas vagy szoptató munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló 92/85/EGK irányelv,

C-236/09. sz. Test-Achats és társai v. Conseil des ministres ügy,

C-127/07. sz., Arcelor Atlantique et Lorraine és társai ügy